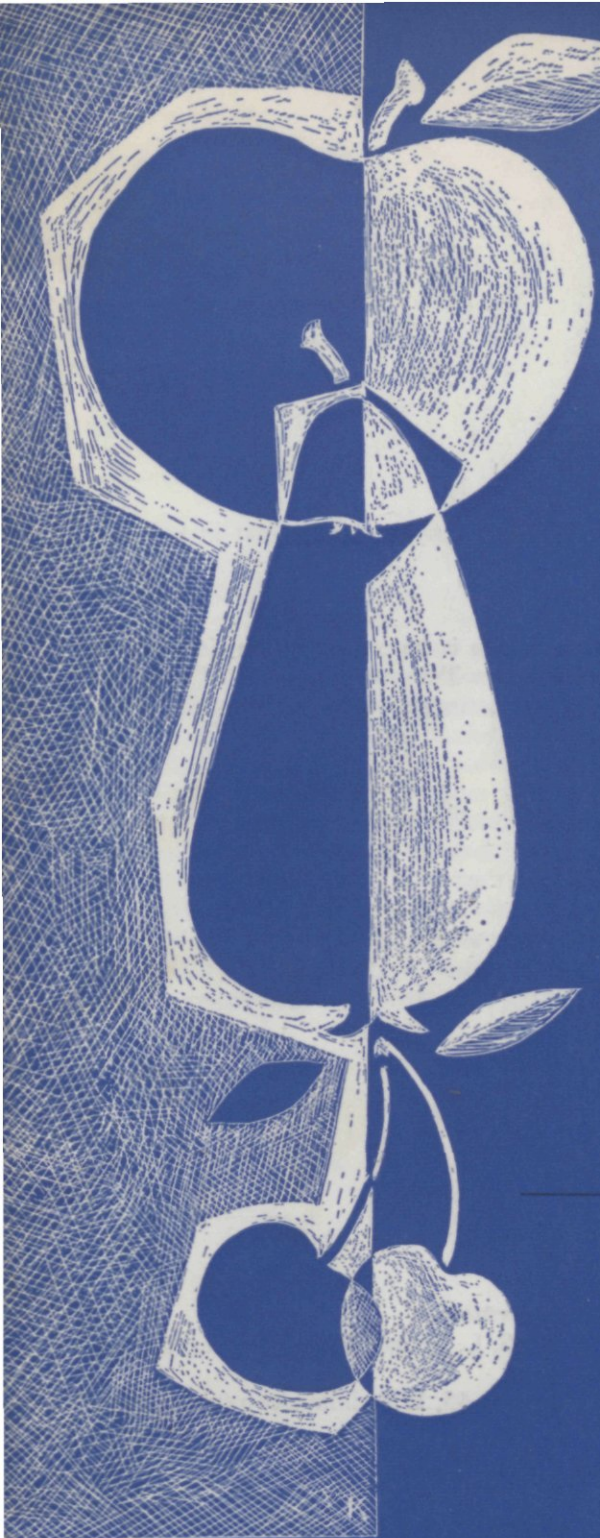

55d

PROEFSTATION VOOR DE FRUITTEELT
4475 AN WILHELMINADORP

**VOORLOPIGE INDRIJEN
VAN
NIEUWE FRUITRASSEN
IN 1963**

**APPEL
PEER
PRUIM
KERS**

**INSTITUUT VOOR DE VEREDELING VAN TUINBOUWGEWASSEN
WAGENINGEN**

**PROEFSTATION VOOR DE FRUITTEELT IN DE VOLLE GROND
WILHELMINADORP**

AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

De in deze uitgave beschreven rassen zijn per fruitsoort gerangschikt in volgorde van rijptijd (pluktijd).

- * betekent dat het ras wettig of op andere wijze is beschermd. Van deze rassen kan door het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen of door het Proefstation voor de Fruitteelt geen vermeerderingsmateriaal worden afgegeven.

Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen,
Dr. S. L. Mansholtlaan 15, Wageningen.
Proefstation voor de Fruitteelt in de volle grond,
Kerkstraat 45, Wilhelminadorp (post Goes).

Overname van de gehele tekst of
van gedeelten zonder toestemming
niet toegestaan.

INLEIDING

Dit rassenbericht, samengesteld door het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen en het Proefstation voor de Fruitteelt in de volle grond, heeft ten doel fruittelers en boomkwekers op zoveel mogelijk betrouwbare en snelle wijze van voorlichting te dienen over nieuwe rassen.

Er is in de fruitteelt steeds een grote belangstelling voor het rassenvraagstuk, waarbij de stroom van nieuwe en „beproevenswaardige” rassen de keuze voor fruittelers en boomkwekers vaak onoverzichtelijk en extra moeilijk maakt. De grote belangstelling is op zichzelf verheugend, maar het kan dikwijls leiden tot een te snelle beoordeling of het lichtvaardig planten met mogelijk financiële tegenvallers. Een tijdige voorlichting is daarom vereist.

De samenstellers van dit bericht trachten hieraan enigermate tegemoet te komen door tezamen jaarlijks een speciaal rassenbericht uit te geven, dat gebaseerd zal zijn op voorlopige indrukken, verkregen door telers, proeftuinen en voorlichters. Ze zijn er zich van bewust dat het zeer moeilijk of eigenlijk onmogelijk is in een vroeg stadium een allesomvattend gefundeerd oordeel over een nieuw ras te geven. Wat echter wel met voldoende zekerheid is waargenomen, menen wij bekend te moeten maken.

De samenstellers houden zich gaarne aanbevolen voor op- of aanmerkingen.

derde herziene uitgave

december 1963

APPEL

CLOSE

Rijptijd: 1 à 2 weken voor die van Yellow Transparent.

Boom: groeikracht sterk, pyramidale kroon; vroeg en matig vruchtbaar.

Vrucht: vorm onregelmatig, bonkig. Hand- en moesappel, maar snel versleten. Kleur, rode blos op gele ondergrond. Valt plaatselijk tegen.

Voorlopige indruk: door zijn vroege rijptijd en rood gestreepte blos bestond aanvankelijk de mening dat dit ras ten dele Yellow Transparent zou kunnen vervangen. Inmiddels heeft de ervaring geleerd dat dit zeer onwaarschijnlijk zal zijn. Weliswaar rijpen de vruchten 1 à 2 weken eerder dan van Yellow Transparent, maar het bezwaar van late val is te groot om Close aan te bevelen. Dikwijls vallen de vruchten al voordat ze mooi op kleur zijn gekomen. Men wordt daardoor gedwongen te vroeg te plukken, waardoor de vruchten een „vale” kleur krijgen. Een ander nadeel is dat de eerst rijpende vruchten meestal hol zijn. Kan door zijn vroegheid alleen voor het zuiden van ons land een plaatselijke primeur zijn.

LODI

Rijptijd: iets na die van Yellow Transparent.

Boom: groeit sterker dan Yellow Transparent. Vroeg en goed vruchtbaar.

Vrucht: groter en regelmatiger van vorm dan van Yellow Transparent; kleur groener, smaak ongeveer gelijk.

Voorlopige indruk: lijkt in vele opzichten op Yellow Transparent en is daarvan een nakomeling. Veel produktiever dan Yellow, maar als men wegens de groene kleur te lang wacht met plukken, kunnen de vruchten reeds aan de boom melig worden en barsten, vooral op lichtere gronden en zwakke onderstammen. In verband met de hoge kg-opbrengst lijkt het ons verantwoord aandacht aan deze appel te besteden, mits niet op M IX geteeld. Heeft in 1962 en 1963 op matig sterke onderstam beter voldaan dan Yellow Transparent.

MANTET

Rijptijd: aan het eind van die van Stark Earliest en voor die van James Grieve.

Boom: groeikracht matig sterk, vroeg vruchtbaar.

Vrucht: groter dan van Stark Earliest. Kleur geel met oranje blos, maar alleen indien een open snoei wordt toegepast. Aromatisch. Zachtvlezig en transportgevoelig. Niet lang houdbaar.

Voorlopige indruk: zowel bij de teler als bij de consument bestaat grote behoefte aan een ras dat rijpt na Stark Earliest en voor James Grieve. Mantet voldoet in dit opzicht slechts ten dele aan de verwachting, omdat de rijpheid valt in het laatst van Stark Earliest.

Overigens een ras met vele goede eigenschappen. Voor een zomerappel is de smaak voortreffelijk. De bomen vallen op door hun gezonde bladstand. De groeiwijze lijkt op die van James Grieve.

Helaas worden al deze hoedanigheden overschaduwed door een groot nadeel: de vruchten zijn te teer, terwijl de houdbaarheid zeer kort is.

PURITAN

Rijptijd: in de derde week van augustus, na die van Mantet en voor die van James Grieve.

Boom: groeit tamelijk sterk; matig vroeg vruchtbaar.

Vrucht: enigszins platrond, soms iets Klumpke-achtig bij de steel, geheel donkerrood op gele ondergrond met vaak een paarsachtig waas. Vruchtvlees helder wit, sappig en zachtzuur. Enige tijd houdbaar, niet zo snel versleten als Mantet.

Voorlopige indruk: de gunstige rijptijd en redelijke kwaliteit van het ras deden ons besluiten het verder te beproeven. Vooral op M IX en op gronden waar de vruchten sterk kleuren is Puritan niet aan te raden. De ervaringen zijn echter zeer onvoldoende, zodat oppassen geboden is.

GEORGE CAVE

Rijptijd: omstreeks half augustus, na die van Stark Earliest en voor die van James Grieve.

Boom: groei tamelijk zwak, op M IX is de groei zwak.

Vrucht: middelmatig groot, kleur dofrood op gele ondergrond. Vruchtvlees crème wit, zacht en sappig, lichtzuur en iets aromatisch. De vruchten zijn niet lang houdbaar.

Voorlopige indruk: een mooi gekleurde appel, die op een zeer gunstig tijdstip rijpt. Op M IX is de groei zwak, de vruchten zijn dan aan de grote kant en vrij zacht. De vruchten rijpen vaak ongelijk, waardoor voortijdige val kan optreden.

ORIOLE

Rijptijd: tweede helft van augustus, meestal gelijk met de eerste aanvoer van James Grieve.

Boom: groei middelmatig sterk.

Vrucht: tamelijk groot, kleur als van James Grieve of minder mooi dan van James Grieve. Niet lang houdbaar.

Voorlopige indruk: dit is een weinig opvallende appel, alleen de tijd van rijpen maakt dat dit ras in overweging genomen moet worden. Deze ligt juist iets voor James Grieve. De vruchten zijn kloek en de smaak is goed, terwijl de kleur ongeveer overeenkomt met die van James Grieve. Over de vruchtbaarheid echter wordt verschillend geoordeeld. De produktie zou wel eens een zwakke zijde van dit ras kunnen zijn.

MIO

Rijptijd: omstreeks half augustus na die van Stark Earliest en voor die van James Grieve.

Boom: groei middelmatig sterk, is vroeg vruchtbaar.

Vrucht: middelmatig groot als Stark Earliest en regelmatig van vorm. De kleur is fraai helderrood op gele ondergrond. Is enige tijd verhandelbaar en niet snel versleten. Vruchtvlees wit, zacht en sappig, smaakt goed.

Voorlopige indruk: door de behoefte die bestaat aan een ras dat na Stark Earliest en voor James Grieve rijpt kan Mio misschien een aanvulling betekenen. Over de vruchtbaarheid is nog weinig bekend. Zal evenals Stark Earliest op zwakke onderstam geteeld dienen te worden in verband met de vruchtgrootte. Het ras is onvatbaar voor meeldauw.

* DISCOVERY (= Thurston August)

Rijptijd: omstreeks half augustus, na Stark Earliest en voor James Grieve.

Boom: groei middelmatig sterk.

Vrucht: middelmatig groot, enigszins platronde vorm; kleur geel met rode bloes.

Voorlopige indruk: het ras is nog onvoldoende beproefd.

JAMES GRIEVE, RODE MUTANTEN

Door de N.A.K.-B worden momenteel drie rode mutanten van James Grieve geplombeerd, t.w.: Erich Neumann's Roter James Grieve, Poelmans Rode James Grieve en James Grieve Lired. De indruk die wij tot heden van deze mutanten kregen is als volgt:

* *Erich Neumann's Roter James Grieve*, kleurt gestreept rood, bij late pluk heeft dit ras een dof donkerrode bloes en strepen op gele ondergrond. Rijpt ± 10 dagen later dan de goedgekleurde James Grieve. Te vroeg geplukte vruchten hebben meestal onvoldoende kleur. Het ras is minder mooi gekleurd dan de Poelmans en de Lired.

* *Poelmans Rode James Grieve*, kleurt eerst gestreept helderrood, bij late pluk heeft Poelmans een egale helderrode bloes op gele ondergrond, is dan veel minder gestreept dan Erich Neumann's. Rijpt evenals Erich Neumann's ± 10 dagen later dan de goed gekleurde James Grieve. Vergeleken met de Rode James Grieve Lired, staat de Poelmans het dichtst bij Erich Neumann's.

* *James Grieve Lired*, kleurt egaal helderrood op gele ondergrond. Is in tegenstelling tot Erich Neumann's en Poelmans niet gestreept en kleurt vroeger dan bovengenoemde rassen. Een goed gekleurde Lired rijpt iets later dan James Grieve.

Te vroeg plukken van de drie genoemde mutanten gaat ten koste van de kleur. De fruitteler, die gebruik maakt van het later rijpen van deze mutanten, kan daardoor een kleine spreiding in de pluktijd verkrijgen. De vruchten hebben afgezien van bovengenoemde verschillen dezelfde eigenschappen als van James Grieve.

Mutaties kunnen weer muteren naar hun oorspronkelijke kleur. Niet zelden kunnen zeer slecht gekleurde vruchten ontstaan.

ELTON BEAUTY

Rijptijd: omstreeks half september, iets voor die van Cox's Orange Pippin.

Boom: zwak groeiend, vroeg en zeer overdadig vruchtbaar (vruchtdunnen gewenst).

Vrucht: indien niet gedund te klein. In koelcel bewaarbaar tot november. Kleur oranje-rood op gele ondergrond. Vruchtvlees wit, zachtzuur, met tamelijk goed

aroma. Gevoelig voor verruwing van de vruchtschil, rond de steelholte met roest bedekt.

Voorlopige indruk: dit ras heeft een gunstige rijptijd (iets voor Cox's) en een vroege zeer overdadige vruchtbaarheid. Op M IX is de groei echter te zwak. De ervaring met dit ras is echter nog zeer onvoldoende. In 1962 en 1963 trad veel schilverruwing rond de steelholte op. De schilverruwing rond de steelholte geeft de vruchten een lelijk aanzien.

DOUBLE RED WEALTHY

Rijptijd: gelijk met Wealthy.

Boom: groei als Wealthy; is evenals Wealthy vroeg en goed vruchtbaar.

Vrucht: kleurt vroeger en intensiever dan die van Wealthy. Bij narijpen kleuren de vruchten bijna geheel rood.

Voorlopige indruk: heeft dezelfde eigenschappen als Wealthy. De kleur is echter het grote winstpunt. Wil men nog Wealthy planten dan verdient deze rode mutatie de voorkeur.

COX'S ORANGE PIPPIN, RODE MUTANTEN

Van de Cox's zijn verschillende rode mutanten gevonden. De meest bekende zijn: Crimson Cox's, Cherry Cox's en Superior Red Cox's, terwijl ook in Denemarken verschillende rode mutanten in omloop zijn. Over het algemeen is voor deze mutanten geen belangstelling, noch bij de fruittelers, noch bij de handel. Dit vindt zijn oorzaak in het feit dat ze minder fraai van kleur zijn dan Cox's.

Crimson Cox's, de vruchten zijn donkerrood en meer gestreept dan Gox's, vaak is de kleur te paars. Meestal hebben de vruchten meer roest rond de kelk. Is daardoor meestal minder mooi dan Cox's. De smaak is gelijk aan die van Cox's. Is iets vruchtbaarder en wat sterker van boom dan Cox's.

Cherry Cox's, de vruchten zijn geheel donkerpaarsrood op gele ondergrond. De vrucht wordt daardoor minder gewaardeerd. Is iets vruchtbaarder dan Cox's en meestal iets langer houdbaar. Heeft verder dezelfde eigenschappen als Cox's.

Superior Red Cox's, is minder gestreept dan Crimson Cox's en minder paars dan Cherry Cox's. Is iets vruchtbaarder dan Cox's en meestal iets langer houdbaar.

Deze mutanten tonen de neiging terug te muteren.

We hebben de indruk gekregen dat deze rode mutanten iets vruchtbaarder en langer bewaarbaar zijn dan Cox's Orange Pippin.

LOBO

Rijptijd: ongeveer gelijktijdig met die van Cox's.

Boom: groei middelmatig sterk. Vruchtbaarheid vroeg, regelmatig en zeer goed. Zeer vatbaar voor schurft, kankergevoelig.

Vrucht: tamelijk groot, regelmatig. Bleekgeel met donkerrode blos en blauw waas. Vruchtvlies wit, zacht en zeer sappig, zeer fijn Mac Intosh aroma. In de koelcel bewaarbaar tot eind december.

Voorlopige indruk: de ervaringen met Lobo zijn zeer goed. Zo gunstig zelfs, dat wij er eerst de nadelen van willen noemen. De boom is kankergevoelig, zelfs

meer dan Cox's. Omdat de rijptijd van Lobo gelijk valt met die van Cox's, moet Lobo met Cox's kunnen concurreren.

Hiertegenover staan vele goede eigenschappen, waarvan zijn grote produktiviteit de voornaamste is. De vruchten zijn tamelijk groot met donkerrode bloes, die bij bewaring meer helderrood wordt. De smaak wordt door de consument over het algemeen zeer gewaardeerd.

Als gevolg van de rijke vruchtdracht, grote vruchten, kanker gevoeligheid en donkerrode kleur, moet geadviseerd worden dit ras niet op M IX te telen. Lobo is voorts zeer geschikt om er niet gewenste rassen, op sterke onderstam, mee om te enten. Bij zeer rijke vruchtdracht spoedig gevaar van uitputting van de boom en onvoldoende groei.

MILLICENT

Rijptijd: eind september—begin oktober, ongeveer gelijktijdig met die van Cox's.

Boom: matig sterke groei, bloeit ook op het eenjarige hout. Vroeg en redelijk vruchtbaar.

Vrucht: conisch en regelmatig. Kleur geel met grote oranjerode bloes. Vruchtvlees crème-wit, tamelijk zacht, sappig, lichtzuur van smaak; bij directe consumptie te zuur, smaak verbetert snel tijdens de bewaring. In koelcel bewaarbaar tot eind februari.

Voorlopige indruk: de redelijke smaak en mooie kleur maken dit ras misschien beproevenswaard. In 1963 kleurde Millicent bijzonder mooi. De ervaringen zijn echter nog zeer onvoldoende.

CRANDALL

Rijptijd: eerste helft oktober, gelijk met die van Jonathan.

Boom: tamelijk zwakke groei, kleine open kroon. Vroeg en goed vruchtbaar. Bloeit gelijk met Jonathan.

Vrucht: regelmatig, iets platronde. Kleur geel met gestreepte oranjerode bloes. Vruchtvlees roomwit, smaak zachtzuur en licht aromatisch. Vruchtdunnen is gewenst i.v.m. de vruchtgrootte. In de koelcel bewaarbaar tot maart.

Voorlopige indruk: de ervaringen zijn nog onvoldoende.

JONATHAN, RODE MUTANTEN

Het is algemeen bekend dat de houdbaarheid bij Jonathan het zwakke punt is. Het tijdstip van plukken heeft hierop een grote invloed. Vroeg plukken doet de kans op een goede bewaring stijgen. Tevens zal men een goed gekleurde Jonathan willen oogsten. In sommige jaren zijn de omstandigheden echter zodanig dat de vruchten pas laat in het seizoen beginnen te kleuren. De teler staat dan voor een moeilijke beslissing, want hij moet kiezen tussen kleur of houdbaarheid.

Van Jonathan zijn diverse rode mutanten in omloop t.w.:
in willekeurige volgorde

Rode Jonathan H. Fleuren: kleur vrij donkerrood, egaal, op groengele ondergrond.

Rode Jonathan J. Heines: kleur helderrood op gele ondergrond.

- Rode Jonathan Adr. Leys:* kleur helderrood op gele ondergrond.
- Rode Jonathan T. A. Vogelaar:* kleuring meer gestreept dan bij overige typen.
- Red Jonathan U.S.A.:* kleur helderrood op gele ondergrond.
- Jon-A-Red U.S.A.:* kleur vrij donkerrood, egaal, op groengele ondergrond.
- * *Rode Jonathan Fr. Theuns:* kleur helderrood op gele ondergrond.
- * *Rode Jonathan Janse W. P.:* onderscheidt zich van de overige typen door een meer geribde kelk, kleur tamelijk donkerrood.
- Prinkels Red Jonathan:* kleur helderrood op gele ondergrond.

De Rode Jonathan's Fr. Theuns en Janse W. P. zijn aangemeld bij de Raad voor het Kwekersrecht. Van Prinkels Red Jonathan heeft men de naam laten beschermen. Momenteel is nog niet uitgemaakt of al deze mutanten onderling verschillen vertonen. De invloed van grondsoort en type onderstam geven grote verschillen. Het I.V.T. heeft daarom een proef opgezet van de diverse herkomsten (op vier verschillende onderstammen t.w. M IX, IV, VII, II), welke te zijner tijd gedetermineerd zullen worden.

De N.A.K.-B. heeft van diverse herkomsten moederbomen gekeurd zodat via deze instelling goed materiaal verkrijgbaar is.

SCHONE VAN BOSKOOP, RODE MUTANTEN

Rode Boskoop-Schmitz Hübsch (= Bieling): kleur vrij donkerrood op groengele ondergrond. Over het algemeen wat vruchtbaarder dan gewone Schone van Boskoop. De groei is iets minder sterk.

Rode Boskoop-Lambrechts: vruchtvorm typisch voor Schone van Boskoop, kleur helderrood op gele ondergrond, geeft een klein percentage ongekleurde gele vruchten.

Rode Boskoop-Kalfs: vruchtvorm typisch voor Schone van Boskoop, vertoonde in 1962 in vorm en kleur veel overeenkomst met type Lambrechts.

Rode Boskoop-Verheul: vruchtvorm iets platter dan bovengenoemde typen, kleur iets minder dan type Schmitz Hübsch.

KIDD'S ORANGE RED

Rijptijd: begin oktober.

Boom: groei middelmatig sterk, vormt een pyramidale kroon, is gemakkelijk tot spil te vormen, is vroeg en goed vruchtbaar.

Vrucht: middelmatig groot en regelmatig van vorm. De kleur is groengeel met een dof donkerrode dekkleur, soms netvormige verruwingen over de vruchten.

Vruchtvlies gelig wit, stevig, sappig, heeft een Delicious aroma. In de koelcel bewaarbaar tot begin mei.

Voorlopige indruk: tot nu toe werden geen bewaarziekten geconstateerd. Het ras is iets gevoelig voor kanker. Wordt in sommige jaren niet geheel rijp.

JONADEL

Rijptijd: begin oktober, ongeveer gelijk met die van Jonathan.

Boom: groei middelmatig sterk, als die van Jonathan, vormt slappe afhanginge takken, bladstand vaak slecht, bladval.

Vrucht: middelmatig groot, meestal iets groter dan Jonathan en regelmatig van vorm. De kleur is geel met een helder oranje-ros. Kleurt niet elk jaar even mooi, kleur wisselvallig.

Vruchtvlees wit, stevig, flauw, kwaliteit iets minder dan die van Jonathan. In de koelcel bewaarbaar tot einde maart; vruchten na bewaring vrij droog.

Voorlopige indruk: dit ras zou als vervanger van Jonathan moeten dienen, maar de smaak is beslist minder. Alleen de kleur is een winstpunt. De ervaring met dit ras is echter nog onvoldoende.

MEGUMI

Rijptijd: na half oktober, gelijk met die van Golden Delicious.

Boom: groeit middelmatig sterk, vormt een open kroon. Vroeg en zeer goed vruchtbaar.

Vrucht: tonvormig, middelmatig groot, kleur groengeel tot geel met donker-ros iets gestreepte bloes. Vruchtvlees crème-wit, sappig, licht aromatisch. In de koelcel bewaarbaar tot april.

Voorlopige indruk: moet als gevolg van de rijke vruchtdracht sterk gedund worden. Komt in sommige jaren onvoldoende op kleur. De ervaringen zijn nog onvoldoende.

* DELIROSA

Is een mutant van Golden Delicious. Verschilt alleen in kleur van Golden Delicious, vruchten zijn geel met een rose bloesje.

SPENCER

Rijptijd: na half oktober, gelijk met die van Golden Delicious.

Voorlopige indruk: de eigenschappen van beide ouders zijn in Spencer terug te vinden. Zowel de lange steel als de vruchtvorm doet aan Golden Delicious denken, terwijl de zachtrode bloes en de smaak naar Mac Intosh zwemen.

Aangezien met dit ras in ons land nog zeer weinig ervaring bestaat moeten de, uiteraard beperkte, gegevens met de nodige reserve worden beschouwd.

De vruchtbaarheid is voldoende. De groeiwijze is normaal en lijkt vrij fors.

Betreffende de gevoeligheid voor ziekten is in Canada geconstateerd dat de vruchten gevoelig zijn voor inwendig bederf. Dit is ook de reden waarom Spencer in Canada niet geteeld wordt. Ook in Nederland is reeds inwendig bederf waargenomen. In 1962 en 1963 bleef de kleur onvoldoende.

MELROSE

Rijptijd: half oktober, ongeveer gelijktijdig met die van Golden Delicious.

Boom: sterke groei, brede kroon, laat vruchtbaar. Mate van vruchtbaarheid zeer uiteenlopend.

Vrucht: tamelijk groot en regelmatig. Kleur groengeel met donkerrode dekkleur. Vruchtvlies wit, zacht, sappig, zachtzuur, zwak aromatisch. Behoudt ook bij zeer lange bewaring zijn smaak. In de koelcel bewaarbaar tot juni. Tot nu toe werden geen bewaarziekten geconstateerd.

Voorlopige indruk: is een goede winterappel, die vooral aandacht verdient om zijn uitstekende houdbaarheid. Melrose wordt wel als vervanger van de wisselvallig houdbare Jonathan genoemd. Hierbij mogen we evenwel niet vergeten dat van de andere kruisingspartner, de Amerikaanse Delicious, ook heel wat eigenschappen terug te vinden zijn.

De vruchten zijn vooral na bewaring fraai van kleur, ofschoon netvormige verruwingen voorkomen.

Dit ras zou zeker aanbevolen kunnen worden als men verzekerd was van een matige tot zwakke groei.

Door uitbuigen en zomersnoei kan dit ras tot vroegere vruchtdracht gedwongen worden. De productie is tot op heden het zwakke punt.

„SPUR” - TYPEN VAN APPELRASSEN

De zgn. „spur”-typen van appelrassen worden beschouwd te zijn ontstaan door mutaties. Zij hebben als kenmerken onder meer: zwakkere groei (ongeveer 2/3 van groei van normale ras), vorming van weinig langloten en veel kort vruchthout, kleinere internodiën, op zaailing-onderstam vroegere vruchtbaarheid.

De „spur”-typen zijn tot nu toe alleen in de Verenigde Staten van Noord-Amerika ontdekt. Op het ogenblik zijn „spur”-typen bekend van Delicious, Golden Delicious, Jonathan, Winesap, Lodi en Rome Beauty. Van enige van deze rassen, vooral van Delicious, komen verschillende „spur”-typen voor. Van een deel van deze Delicious „spur”-typen is de vorm en de kleur van de vruchten tevens geheel afwijkend van de normale Starking Delicious of Richared Delicious. De bekendste „spur”-typen van Delicious zijn:

* *Starkrimson Delicious* („Bisbee strain”): de vruchten zijn althans in warmere klimaten dan in Nederland langwerpige, enigszins ingesnoerd boven de kelkzijde, aan kelkzijde sterk geribd.

* *Wellspur Delicious*: nog geen vruchten van gezien.

Het meest bekende „spur”-type van Golden Delicious is:

* *Starkspur Golden Delicious*: Hiervan zijn in Europa nog geen ervaringen bekend.

Het is nog te vroeg om te beoordelen of bepaalde „spur”-typen, die in Amerika veel opgang maken en die in Frankrijk eveneens in de belangstelling zijn gekomen, ook voor onze omstandigheden betekenis zullen krijgen.

Gezien de groeiwijze en groeikracht van de „spur”-typen valt reeds op te merken, dat men deze zeker niet op M IX zal moeten veredelen.

PEER

* BUTIRRA PRÉCOCE MORETTINI

Rijptijd: gelijk met Clapp's Favourite.

Boom: in de winter 1962/1963 is gebleken dat gehele takken ten gevolge van strenge vorst afstierven.

Voorlopige indruk: aangezien de rijptijd gelijk valt met Clapp's Favourite en de vruchten belangrijk kleiner zijn dan van dit ras, zijn de verwachtingen van Butirra Précoce Morettini niet hoog gesteld. De ervaring met dit ras is nog onvoldoende.

SANTA MARIA

Rijptijd: tweede helft augustus, na de Clapp's Favourite. In de koelcel bewaarbaar tot half oktober.

Boom: groei op kwee A en zaailing goed. Is vroeg en goed vruchtbaar; vormt een brede kroon.

Vrucht: kleur is bij plukken lichtgroen, later geel met aan de zonzijde een rose bloes. De smaak is eerst matig, maar zou aan oudere bomen beter zijn.

Voorlopige indruk: onvoldoende ervaring.

MERTON PRIDE

Rijptijd: eind augustus, bewaarbaar tot eind september.

Boom: groei van de boom is tamelijk sterk, groeit goed op kwee A met tussensstam, de groei blijft rechtstreeks op kwee A waarschijnlijk te zwak. Bloei is middentijds; kruisbestuiving is nodig daar dit ras triploid is. Lijkt goed vruchtbaar te zijn.

Vrucht: is fraai van vorm, middelmatig groot. Kleur is geel, overdekt met fijn roest. De smaak is goed.

Voorlopige indruk: lijkt een goed ras. Dit ras zou vanwege zijn goede vruchtbaarheid mogelijk een vervanger kunnen worden van Triomphe de Vienne.

BRISTOL CROSS (Williams x Conference)

Rijptijd: 10 dagen voor de Conference, begin september.

Voorlopige indruk: heeft zeer veel met Conference gemeen, maar de vruchten van Bristol Cross zijn geler en gladder van schil dan die van Conference. Aangezien men bij Conference duidelijk de voorkeur geeft aan de bronskleurige ruwshillige partijen is het zeer de vraag of Bristol Cross enige kans maakt.

PACKHAM'S TRIUMPH

Rijptijd: tweede helft september, gelijk met Conference.

Boom: matig sterke groei, hangende takken. Zeer vroeg en zeer goed vruchtbaar.

Vrucht: matig groot, iets onregelmatig en bobbelig. Kleur groengeel, later geel. Vruchtvlees wit, zeer sappig, iets muskussmaak. In de gascel tot begin maart bewaarbaar, in koelcel minder lang.

Voorlopige indruk: deze peer verenigt verschillende eigenschappen in zich, die het vermelden waard zijn. Door de licht gemuskeerde smaak zijn de vruchten geschikt voor de fabriekmatige verwerking. Een gelukkig verschijnsel is dat het muskusaroma beslist niet hinderlijk is, zodat de vruchten ook voor verse consumptie geschikt zijn. Het ras is bijzonder vruchtbaar, zelfs in die mate dat men er op kwee, al of niet met tussenstam, nauwelijks een boom van kan kweken. Aanbevolen wordt om deze peer op zaailingonderstam te kweken.

Packham's Triumph leent zich ook om er andere pererassen op zaailing mee om te enten.

Als nadelen noemen we het grote klokhuis en het gebobbelde uiterlijk; dit laatste valt op zaailing echter mee. Beide bezwaren wegen bij de peren-verwerkende industrie nogal zwaar.

EWART

Rijptijd: eind september. In de koelcel bewaarbaar tot eind november.

Boom: groei op kwee A goed. Het ras vormt een vrij brede boom met hangende takken. Goed en vroeg vruchtbaar. Bloei middentijds.

Vrucht: middelmatig groot, regelmatig van vorm. Kleur is groen, later groengeel tot geel. Het vruchtvlees is wit, sappig, fijn van smaak. Enkele steencellen bij het klokhuis.

Voorlopige indruk: Lijkt een goed ras. De ervaring is echter nog onvoldoende.

MUTANTEN VAN PEER

* *Supertrévoux* (Kwekersrecht verleend aan N.V. Wed. P. de Jongh, Goes).

Is een mutant van *Précoce de Trévoux*; onderscheidt zich daarvan vooral doordat de vruchten aanzienlijk groter zijn. De vruchten van *Supertrévoux* bereiken gemiddeld een 10 mm grotere maat dan van *Précoce de Trévoux*. Over het algemeen zijn de vruchten wat bonkig en onregelmatig van vorm, terwijl men vaak veel vruchten vindt met een groef vanuit de kelkholte in de richting van de steel.

De groeikracht is minder dan van *Précoce de Trévoux*. De mutant is op kwee moeilijk te oculeren.

* *Précoce Proefstation 52* (Herkomst: Proefstation voor de Fruitteelt in de volle grond, Wilhelminadorp).

Is eveneens een mutant van *Précoce de Trévoux*. Is evenals *Supertrévoux* vooral gekenmerkt door de grotere vruchten. De vruchten van *Précoce Proefstation 52* zijn iets roder en de vruchtschil is iets gladder dan van *Supertrévoux*.

De groeikracht lijkt ook zwakker dan van *Précoce de Trévoux*. De groei is gedrongen, de twijgen en knoppen zijn dik en stug. Het blad is leerachtig en min of meer schotelvormig.

* *Jumbo Clapp's* (Aangemeld door: Gebrs. Lindenbergh, Wemeldinge).

Een mutant van *Clapp's Favourite*, die gekenmerkt is door grotere vruchten. Daar de vruchten van *Clapp's Favourite* reeds een goede maat bereiken, is het zeer de vraag of een mutant met grotere vruchten als bij *Jumbo Clapp's* een verbetering vormt.

Max-Red Bartlett (Rode Bon Chrétien Williams).

Rijptijd ongeveer een week na de gewone *Bon Chrétien Williams*.

De consument kan de sterk gemuskeerde smaak en de donkerrode kleur blijk-

baar niet waarderen, waardoor de prijs in verhouding tot andere rassen te laag blijft. Evenals bij gewone Bon Chrétien Williams is de kg-opbrengst te laag om het ras speciaal voor de conservenindustrie te kunnen telen. De teelt van dit ras kan derhalve niet worden aanbevolen.

* *Bronskleurige Triomphe de Vienne* (Herkomst: N.V. Zeeuwsche Fruitteelt Mij., Goes).

Bij een aantal pererassen blijkt dat bronskleurige vruchten hoger worden geëvalueerd dan de gladde groene vruchten. Deze bronskleurige vruchten vormen zeker bij Triomphe de Vienne een verbetering. De ervaring met deze mutant is nog onvoldoende, vooral ten aanzien van de vruchtbaarheid.

* *Dubbele Bonne Louise d'Avranches* (Aangemeld door: Fa. van Liere, Kapelle).

De vruchten van de gewone Bonne Louise d'Avranches zijn dikwijls aan de kleine kant. De dubbele Bonne Louise d'Avranches is een mutant met grotere vruchten en als zodanig een verbetering. Overigens bestaat nog onvoldoende ervaring met deze mutant.

* *Dubbele Conference* (Herkomst: Testers de Meulemeester, Zundert).

Een mutant, die zich van gewone Conference onderscheidt door grotere vruchten en een meer gedrongen groeiwijze. Het is nog niet bekend of de mutant zich in meer opzichten van Conference onderscheidt. Ook valt nog niet te zeggen of de mutant te onderscheiden is van de Dubbele Conference, herkomst H. Fleuren.

* *Dubbele Conference* (Aangemeld door: H. Fleuren, Baarlo (L.)).

Ook een mutant van Conference met grotere vruchten. Overigens nog geen ervaring.

* *Bronskleurige Doyenné du Comice* (Aangemeld door: Gebrs. van 't Westeinde, 's-Heer Arendskerke).

Daar de gewone Doyenné du Comice ons duurste betaalde ras is, kan men zich afvragen of er dan nog wel verbetering nodig is. Toch lijkt het ons gewenst op deze mutant de aandacht te vestigen.

Het uiterlijk van de gewone Doyenné du Comice doet de leek niet vermoeden met welke delicatessé hij eigenlijk te maken heeft. De vruchtschil is meestal vlekkelig en geschonden door schuren van blad en twijgen. Bij de Bronskleurige Doyenné du Comice zijn de vruchten beslist gaver; ze zijn egaal bronskleurig en niet of minder geschonden. De ervaringen met de mutant zijn nog zeer beperkt.

* *Lucas Bronzée* (Aangemeld door Gebr. Lindenbergh, Wemeldinge).

Een mutant van Beurré Alexandre Lucas, die zich onderscheidt door bronskleurige vruchten. Deze vruchten zijn zeer fraai, de kleur doet enigszins aan de kleur van Beurré Hardy denken.

Hoewel de kleur van deze mutant beter is dan van Beurré Alexandre Lucas moet worden afgewacht of de consument Lucas Bronzée hoger zal waarderen, omdat de smaak van de mutant niet beter is dan van de gewone Beurré Alexandre Lucas.

De ervaring met Lucas Bronzée is nog onvoldoende.

PRUIM

* SANCTUS HUBERTUS

Rijptijd: van gelijk met tot 10 dagen na die van Early Laxton.

Boom: zwak groeiend, breed met hangtakken, zeer vruchtbaar, waarschijnlijk zelffertil.

Vrucht: blauw, berijpt, ovaal rond, ongeveer zo groot als Czar, smaak vrij zuur, vlees hechtend aan de pit.

Voorlopige indruk: zeer grote en regelmatige vruchtbaarheid, goede vruchtkleur en gunstige rijptijd maken dit ras beproevenswaard als een „voorloper” van de Czar.

* PRECOSA D'OSTREA (Aangemeld door: Gebr. Lindenbergh, Wemeldinge).

Rijptijd: in 1963 in Zeeland, juist vóór die van Opal en $\pm$ één week na die van Early Laxton.

Boom: matig tot sterke groeikracht, vrij breed.

Vrucht: $\pm$ zo groot als Ontario. Paarsrood. Minder zoet dan Opal. Vruchtvlees niet hechtend aan de steen.

Voorlopige indruk: De vruchtbaarheid was in 1963 juist goed, de vruchten behoeften toen niet gedund te worden. Het voordeel daarvan zal in de komende jaren moeten blijken. Gezien de rijptijd zal het ras vooral met Opal moeten concurreren.

OPAL

Rijptijd: ongeveer een week na die van Early Laxton.

Boom: matig sterke groei. Vruchtbaarheid lijkt vroeg en goed. Zelffertil.

Vrucht: ovaal, vruchtgrootte ongeveer zo groot als Czar. Kleur paarsrood doorslaand op gele ondergrond. Vruchtvlees geelgroen, sappig en zoet met goed aroma, niet hechtend aan de steen.

Voorlopige indruk: een Zweeds ras, dat zowel daar als in Denemarken opgang maakt.

De vruchtbaarheid lijkt goed. De kleur is aantrekkelijk. De smaak is voortreffelijk en de pit ligt los in het vruchtvlees. De grootte van de vrucht liep in 1963 op verschillende plaatsen uiteen, evenals de rijptijd. Zo was Opal op de proeftuin van het I.V.T. te Elst groter en eerder rijp dan op de proeftuin te Wilhelminadorp. Te Elst was de vruchtgrootte zeker gelijk aan die van Czar. De vruchten hangen tamelijk los aan de boom. Een ras dat de volle aandacht waard is.

* VROEGE TOLSE (Kwekersrecht verleend aan: Joh. van Dam, Opheusden).

Rijptijd: 10-14 dagen na die van Early Laxton, even voor Czar.

Boom: zeer sterke groei. Vruchtbaarheid onbekend; op wortelechte bomen matig.

Vrucht: vorm en kleur lijken op die van Monsieur hâtif. Vruchtvlees geel, sappig, tamelijk zoet, niet hechtend aan de steen.

Voorlopige indruk: is waarschijnlijk een afstammeling van Monsieur hâtif. Zowel het uiterlijk van de boom als van de vrucht lijken erop.

De rijptijd ligt na Early Laxton. De vruchtbaarheid op de gangbare onderstammen, St. Julien A en Brompton, is nog onbekend, die op wortelechte bomen was matig tot slecht en stelde ook in 1963 teleur. Gezien de beperkte ervaring is het mogelijk dat hierin nog verandering komt.

REINE CLAUDE D'OULLINS, RODE MUTANTEN

Het valt te voorzien dat over enkele jaren gebrek zal ontstaan aan middentijds rijpende pruimen. Ondanks de bezwaren die aan Reine Claude d'Oullins kleven, als sterke groei, laat in produktie komen en het sterk scheuren der vruchten bij vochtig weer, zal waarschijnlijk dit ras toch weer geplant worden. In dit geval moet de voorkeur worden gegeven aan de rode mutanten, waarvan de vruchten door de rode kleur minder „besmettelijk” zijn dan die van het oorspronkelijke ras.

Twee herkomsten van deze rode mutanten zijn in beproeving, nl. Reine Claude van Schouwen en Rode Reine Claude van de Proeftuin te Gorinchem.

De kleur van de eerstgenoemde zweemt naar het paarsrode, de laatste is meer steenrood.

* GLORIE VAN OUDDORP

Rijptijd: tussen die van Reine Claude d'Oullins en Reine Victoria.

Boom: matig sterk groeiend, vruchtbaarheid tot nu toe alleen waargenomen aan wortelechte bomen. Is dan laat intredend.

Vrucht: van iets kleiner dan tot even groot als R. Cl. d'Oullins; geel met violet-rode blos; tamelijk zoet en sappig; sommige vruchten iets melig.

Voorlopige indruk: dit ras is waarschijnlijk een toevalsaailing; werd in 1950 e.v. gunstig beoordeeld door de toen bestaande Keuringscommissie voor Fruitgewassen van de N.F.O.

Vruchten zijn tot nu toe alleen waargenomen aan slecht verzorgde bomen op eigen wortel.

WARWICKSHIRE DROOPER

Rijptijd: 3 à 4 weken na die van Reine Victoria.

Boom: zeer krachtige groei met sterk neerhangende takken. Vruchtbaarheid vroeg, zeer goed en regelmatig. Zelffertil. Moet sterk gedund worden. Bloei tamelijk vroeg.

Vrucht: ongeveer zo groot als Reine Victoria. Kleur is geel met zeer veel oranje vlekjes. Vruchtvlies geel, alleen volledig rijpe vruchten zijn sappig, zoet en aromatisch. Hechtend aan de steen; vruchthuid tamelijk taai, bij niet geheel rijpe vruchten zeer zuur. Bewaarbaarheid redelijk.

Voorlopige indruk: het ras is vroeg en zeer goed vruchtbaar. De vruchten zitten nogal onder het blad verscholen. Het ras ondervindt, volgens ervaringen van het I.V.T., weinig hinder van nachtvorst.

KERS

- * KELLERIS No. 16 (= Morellenfruier) *P. cerasus*.

Rijptijd: 10-14 dagen voor die van Morel.

Boom: krachtige groeier; steiler dan Morel; zelffertil.

Vrucht: ongeveer zo groot als die van Morel, echter minder zuur.

Voorlopige indruk: een Deens ras dat, zou men de rijptijd van zure kers wat meer willen spreiden, aanbevelingswaardig kan zijn. Is, in vergelijking met Morel, nog weinig geplant. Plukt niet gemakkelijk met steel; reepjes bast worden dan vaak meegetrokken.

Geeft de indruk minder vatbaar te zijn voor bladvalziekte (*Phloeosporella padi*) dan de meeste Morel selecties.

- * STEYLKERS *P. avium* (Kwekersrecht verleend aan N.V. Gebr. Leenders, Tegelen).

Rijptijd: ongeveer gelijk met die van Pater van Mansfeld.

Boom: krachtig en breeduit groeiend; vruchtbaarheid goed.

Vrucht: groot, zwartrood, stevig; plukt gemakkelijk en zonder bloeden; barst weinig.

Voorlopige indruk: Steylkers, lijkt een aanbevelingswaardig ras; mogelijk ook voor de industrie.

De gevoeligheid voor bacteriekanker, die te Blerick (L.) gering is, is op enkele andere plaatsen groot.

**LIJST VAN EERDER GETOETSTE, MAAR NIET AAN TE BEVELEN
RASSEN**

(in alfabetische volgorde)

APPEL

ALTON: Vruchten blijven in de meeste jaren te klein en te groen.

ASSUMPTA: Heeft onvoldoende smaak, is te weinig vruchtbaar.

CORTLAND: Laat vruchtbaar, te kankergevoelig.

JAN STEEN: Matig vruchtbaar, kleine vruchten, voortijdige vruchtval.

KARIN SCHNEIDER: Vruchten te donkerrood.

LUCULLUS: Onvoldoende vruchtbaar, zeer vatbaar voor meeldauw.

MERTON WORCESTER: Te gevoelig voor stip en ingezonken zwarte plekken
op vruchten.

SCHWEIZER ORANGENAPFEL: Kleur en houdbaarheid van vruchten on-
voldoende.

TAUNTON CROSS: Vruchtkleur te wisselvallig, rijpt te onregelmatig.

PRUIM

YAKIMA: Onvoldoende vruchtbaar, vruchten scheuren te veel.

**LIJST VAN EERDER GETOETSTE RASSEN, WAARVOOR THANS NAAR
DE RASSENLIJST VOOR FRUITGEWASSEN WORDT VERWEZEN**

APPEL

TYDEMAN'S EARLY (WORCESTER)